

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Соціальна відповідальність медичного бізнесу»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 22 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27.06.2024 року).

Розробники:

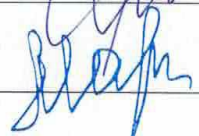
завідувач кафедри, к.е.н., доц. Рудінська О. В.
доцент кафедри, к.е.н., доц. Кусик Н. Л.
доцент кафедри, к.е.н., доц. Князькова В. Я.
професор кафедри, д.е.н., проф. Криленко В. І.
доцент кафедри, к.мед.н., доц. Бусел С. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту охорони здоров'я
Протокол № 1 від 26.08.2024 р.

Завідувач кафедри

 Олена РУДІНСЬКА

Погоджено із гарантом ОПП

 Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з гуманітарних дисциплін
ОНМедУ
Протокол № 1 від 27.08.2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін ОНМедУ

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90 Змістових модулів: немає	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Вибіркова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: 3</i>
		<i>Семестр: 2</i>
		<i>Лекції (0 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (30 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (60 год.)</i>
		<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>
		<i>Форма підсумкового контролю – залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі соціальної відповідальності медичного бізнесу та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Засвоєння алгоритмів реалізації базових принципів соціальної відповідальності в діяльності медичного бізнесу.
2. Ідентифікація, аналіз і ранжування очікувань стейкхолдерів медичного бізнесу з позицій концепції соціальної відповідальності.
3. Набуття навиків розробки корпоративних кодексів для медичних закладів.
4. Збір і оцінка інформації для формування пропозицій і прийняття рішень щодо розробки та реалізації соціальних програм медичного закладу.
5. Вміння аналізувати соціальну звітність медичних закладів і готувати необхідну інформацію для її формування.
6. Засвоєння особливостей використання механізмів соціального підприємництва в медичному бізнесі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

ЗК13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав и свобод людини і громадянина в Україні

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК17. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Спеціальних (СК):

СК22. Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів

СК24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами

СК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН26. Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.

ПРН28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- основні поняття соціальної відповідальності як сучасного підходу до бізнесу, зокрема в медичних закладах;
- десять базових принципів соціально відповідальних компаній за Глобальним договором ООН;
- інституційні основи формування сучасних моделей соціальної відповідальності бізнесу, зокрема медичного бізнесу;
- основні концепції щодо типів етичних корпоративних кодексів як способів підвищення етичного рівня медичного закладу;
- основні поняття з управління соціальними програмами медичного бізнесу (внутрішні та зовнішні корпоративні соціальні програми);
- особливості благодійної та меценатської діяльності, спонсорства як специфічного різновиду реклами;
- завдання та функції соціальної звітності в рамках соціальної відповідальності медичного бізнесу;
- основні положення щодо соціального підприємництва як сучасного підходу до бізнесу, зокрема в медичному бізнесі;
- специфічні відмінності соціального підприємництва від благодійної діяльності.

Вміти:

- виявляти економічні переваги соціальної відповідальності та ідентифікувати нефінансові ризики, які безпосередньо пов'язані з соціальною відповідальністю медичного бізнесу;
- розробляти корпоративні кодекси для медичних закладів;
- розробляти та реалізовувати соціальні програми медичного закладу за різними аспектами;
- використовувати положення базових стандартів з підготовки соціальної звітності, зокрема для медичних закладів;
- використовувати вигоди застосування механізмів соціального підприємництва в медичному бізнесі.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності бізнесу.

Соціальні й моральні зобов'язання бізнесу: парадигма чотирьох рівнів відповідальності. Розуміння соціальної відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність як підхід до бізнесу: набір характеристик. Аргументи на користь соціальної відповідальності. Аргументи проти соціальної відповідальності.

Тема 2. Соціальна відповідальність в системі управління медичним бізнесом.

Три моделі соціальної відповідальності: американська; європейська (в т.ч. британська і скандинавська моделі); японська або азіатська. Інституційні основи формування сучасних моделей соціальної відповідальності. Термін «стейкхолдер» в широкому та вузькому сенсі. Групи стейкхолдерів.

Тема 3. Управління соціальними програмами в медичному бізнесі.

Пріоритети соціальної політики бізнесу. Соціальні програми. Управління корпоративними соціальними програмами (соціальною відповідальністю). Соціальні програми бізнесу: внутрішні та зовнішні корпоративні соціальні програми. Практичні приклади соціальних програм медичних закладів.

Тема 4. Соціальна звітність та результативність соціальної відповідальності медичного бізнесу.

Стимули соціальної відповідальності в світі. Соціальна звітність у широкому розумінні. Корпоративний соціальний звіт. Соціальний (суспільний) аудит у широкому та вузькому розумінні. Соціальна звітність та соціальна відповідальність. Стандарти з підготовки соціальної звітності.

Тема 5. Соціальна відповідальність та соціальне підприємництво в медичному бізнесі.

Виникнення соціального підприємництва. Основні положення щодо соціального підприємництва в наукових дослідженнях. Соціальне підприємництво: основні підходи. Основні концепції соціального підприємництва. Основні ознаки соціального підприємництва.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності бізнесу.	16	0	0	6	0	10
Тема 2. Соціальна відповідальність в системі управління медичним бізнесом.	16	0	0	6	0	10
Тема 3. Управління соціальними програмами в медичному бізнесі.	21	0	0	6	0	15
Тема 4. Соціальна звітність та результативність соціальної відповідальності медичного бізнесу.	21	0	0	6	0	15
Тема 5. Соціальна відповідальність та соціальне підприємництво в медичному бізнесі.	16	0	0	6	0	10
Усього годин	90	0	0	30	0	60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою. Презентація реферату за темою.	6
2.	Тема 2. Соціальна відповідальність в системі управління медичним бізнесом. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою. Презентація реферату за темою.	6
3.	Тема 3. Управління соціальними програмами в медичному бізнесі. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою. Презентація реферату за темою.	6
4.	Тема 4. Соціальна звітність та результативність соціальної відповідальності медичного бізнесу. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою. Презентація реферату за темою.	6
5.	Тема 5. Соціальна відповідальність та соціальне підприємництво в медичному бізнесі. Розв'язання ситуаційних завдань за темою. Виконання тестових завдань за темою. Презентація реферату за темою.	6
	Разом	30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Самостійне опанування матеріалу за темою 1 Підготовка до практичних занять Підготовка доповіді та презентації до захисту реферату	10
2.	Тема 2. Соціальна відповідальність в системі управління медичним бізнесом.	10

	Самостійне опанування матеріалу за темою 2 Підготовка до практичних занять Підготовка доповіді та презентації до захисту реферату	
3.	Тема 3. Управління соціальними програмами в медичному бізнесі. Самостійне опанування матеріалу за темою 3 Підготовка до практичних занять Підготовка доповіді та презентації до захисту реферату	15
4.	Тема 4. Соціальна звітність та результативність соціальної відповідальності медичного бізнесу. Самостійне опанування матеріалу за темою 4 Підготовка до практичних занять Підготовка доповіді та презентації до захисту реферату	15
5.	Тема 5. Соціальна відповідальність та соціальне підприємництво в медичному бізнесі. Самостійне опанування матеріалу за темою 5 Підготовка до практичних занять Підготовка доповіді та презентації до захисту реферату	10
	Разом	60

7. Методи навчання

Практичні заняття:

- словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації);
- практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійна підготовка доповіді та презентації для захисту реферату.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань за відповідними темами, оцінювання захисту реферату;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми, участь здобувачів в обговоренні проблемних ситуацій
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: оцінювання якості виконання реферату; оцінка доповіді, презентації та захисту реферату за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка теоретичних знань за темою заняття:
 - методи: оцінювання виконання тестових завдань за відповідною темою
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

4. Оцінка практичних навичок з теми заняття:

- методи: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань за відповідною темою
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5,0 - 4,0 - 3,0 – 2,0), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на семінарських заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з одним десятковим знаком після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Ниже 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Методична розробка до практичних занять з навчальної дисципліни
- Методична розробка до самостійної роботи здобувачів з навчальної дисципліни
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні завдання
- Тестові завдання

Навчально-методична література:

- Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
- Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
- Корпоративна соціальна відповідальність: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей, аспірантів та викладачів вищих навчальних закладів / Н.Л. Кусик, А.В. Ковалевська. Одеса – Харків: Видавництво «СІМ», 2014. 528 с.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Соціальні й моральні зобов'язання бізнесу: парадигма чотирьох рівнів відповідальності. Розуміння соціальної відповідальності бізнесу.
2. Соціальна відповідальність як підхід до бізнесу: набір характеристик.

3. Аргументи на користь соціальної відповідальності. Аргументи проти соціальної відповідальності.
4. Концепція корпоративної соціальної відповідальності: розвиток та етапи.
5. Причини висунення ініціативи Глобального договору ООН. Десять базових принципів соціально відповідальних компаній.
6. Три моделі соціальної відповідальності: американська; європейська (в т.ч. британська і скандинавська моделі); японська або азіатська.
7. Інституційні основи формування сучасних моделей соціальної відповідальності. Термін «стейкхолдер» в широкому та вузькому сенсі. Групи стейкхолдерів.
8. Найбільш поширені напрями внутрішньої соціально відповідальної – активності.
9. Економічні переваги соціальної відповідальності. Нефінансові ризики, які безпосередньо пов'язані з соціальною відповідальністю.
10. Цілі розвитку тисячоліття. Цілі розвитку тисячоліття для України. Цілі сталого розвитку “Глобальні цілі сталого розвитку”.
11. Корпоративна культура. Основні концепції, що асоціюються з культурою в організації.
12. Корпоративні кодекси в організаціях: основні функції. Способи підвищення етичного рівня організації.
13. Пріоритети соціальної політики бізнесу. Соціальні програми. Управління корпоративними соціальними програмами (соціальною відповідальністю).
14. Соціальні програми бізнесу: внутрішні та зовнішні корпоративні соціальні програми.
15. Розробка та реалізація соціальних програм за аспектами.
16. Благодійна та меценатська діяльність, спонсорство в Україні.
17. Суспільно важливий маркетинг. Спонсорство як засіб комунікації.
18. Порівняння спонсорства та благодійних внесків.
19. Становлення та розвиток спонсорства та меценатства в українському бізнесі. Спонсорство як специфічний різновид реклами.
20. Стимули соціальної відповідальності в світі.
21. Соціальна звітність у широкому розумінні. Корпоративний соціальний звіт.
22. Соціальна звітність та соціальна відповідальність. Стандарти з підготовки соціальної звітності.
23. Завдання налагодження соціального діалогу по ланцюжку «влада — бізнес — суспільство».
24. Атрибути соціальної відповідальності з погляду зацікавлених сторін та громадськості. Ранжування мотивів соціальної відповідальності для українського бізнесу.
25. Переваги соціально відповідальної політики бізнесу.
26. Виникнення соціального підприємництва. Соціальне підприємництво: основні підходи.
27. Основні концепції соціального підприємництва. Основні ознаки соціального підприємництва.
28. Міжнародні громадські фонди. Відмінності соціального підприємництва від благодійної діяльності.
29. Соціальне підприємництво як новий бізнес: поняття, характерні риси. Особливості соціального підприємництва в Україні.
30. Зарубіжний досвід у сфері соціального підприємництва. Вигоди використання механізму соціального підприємництва.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Борщ В.І. Управлінський капітал в системі охорони здоров'я: теорія і методологія: дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним

- господарством» / В.І. Борщ; Національний університет "Чернігівська політехніка". Чернігів, 2020. 529 с.
2. Інформаційні технології та інновації в економіці, управлінні проектами і програмами: монографія / за заг. ред. В.О. Тимофєєва, І.В. Чумаченко. Харків: ФОП Панов А.М., 2016. 404 с. / Ковалевська А.В., Кусик Н.Л. Розділ 2. Управління проектами та інформаційні технології. Підрозділ 2.3. Побудова моделі взаємодії зі стейкхолдерами. С. 297 – 306.
 3. Корпоративна соціальна відповідальність: навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей, аспірантів та викладачів вищих навчальних закладів / Н.Л. Кусик, А.В. Ковалевська. Одеса – Харків: Видавництво «СІМ», 2014. 528 с.
 4. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчально-методичний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с. (українською та англійською мовами)
 5. Моделювання процесів в економіці та управлінні проектами з використанням нових інформаційних технологій: монографія / за заг. ред. В.О. Тимофєєва, І.В. Чумаченко. Харків: ХНУРЕ, 2015. 245 с. / Ковалевська А.В., Кусик Н.Л., Таран Н.С. Розділ 1.13. Формування моделі соціально відповідальної діяльності компанії. С. 150 – 160.
 6. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
 7. Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: Монографія: у 2-х т. / за ред. Г.Г. Півняка; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. Дніпропетровськ: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2014. Т. І. – 629 с. / Кусик Н.Л., Рудинская Е.В. Розділ 1. Соціальна відповідальність бізнесу, як основа сталого розвитку економіки. - Идентификация и методические подходы к оценке уровня социальной ответственности бизнеса. С. 316 – 324.
 8. Соціальна відповідальність як форма забезпечення сталого розвитку господарюючих систем: суспільство, галузь, підприємство: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. Ніценка В.С., к.е.н., доц. Кусик Н.Л. Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2017. 277 с.
 9. Формування сучасних механізмів розвитку інноваційної сфери економіки: монографія / [колектив авторів] за наук. ред. І.Ю. Швець. Сімферополь: Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, «ДІАЙПІ», 2013. 386 с. / Кусик Н.Л., Ковалевська А.В. Розділ 5 «Науково-методичне забезпечення інформаційно-аналітичної системи моніторингу, аналізу і оцінки інвестиційної ситуації», параграф 5.4 «Ефективність соціально відповідальної діяльності: взаємозв'язок із інвестиційним кліматом та привабливістю». С. 280 – 300.

Додаткова:

1. Відповідальний маркетинг. Київ: Видавничий дім «АДЕ Ф-Україна», 2012. 40 с.
2. Впровадження корпоративної соціальної відповідальності в Україні. URL:: <https://www.srm-ukraine.org/ru/vprovadzhennya-korporativnoyi-socialnoyividpovidalnosti-v-ukrayini/>
3. Гітіс Т. П. Дослідження зарубіжного досвіду соціальної відповідальності бізнесу і можливості його адаптації до вітчизняних умов URL: [http://www.evdjournal.org/download/2017/3\(49\)/pdf/08-Gitis.pdf](http://www.evdjournal.org/download/2017/3(49)/pdf/08-Gitis.pdf)
4. Клименко О.В. Державне регулювання медичної діяльності в Україні: генеза та тенденції розвитку: дис. ... докт. наук: 25.00.01 / Клименко Олена Вікторівна. Київ, 2016. 490 с.
5. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. URL: <http://www.apteka.ua/article/327094>.
6. Основи менеджменту і маркетингу в медицині: навчальний посібник / Єрошкіна Т.В., Татаровський О.П., Полішко Т.М., Борисенко С.С. Донецьк: РВВ ДНУ, 2012. 64 с.

7. Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи: спеціалізоване видання / В.В. Лазоришинець, Н.О. Лісневська, Л.Я. Ковальчук та ін. Київ, 2014. 608 с.
8. Офіційна сторінка Глобального Договору ООН. URL: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
9. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я: підручник / М.М. Білинська, Н.О. Васюк, Л.І. Жаліло та ін. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2017. Т. 1. 284 с.
10. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Sustainable business <http://www.csrjournal.com>
2. CSR Ukraine (Центр «Розвиток КСВ в Україні») www.csr-ukraine.org
3. Глобальний договір ООН (Global Compact) <http://www.unglobalcompact.org;>
www.globalcompact.org.ua
4. Інформаційний ресурс «Бізнес молодість» <https://blog.molodost.bz/development/delovoy-etiket/>
5. Центр академічної етики та досконалості в освіті: Інформаційний ресурс <http://e-csr.org.ua/my-list>
6. Керівництво GRI зі звітності в галузі стійкого розвитку www.globalreporting.org
7. Публічні звіти з КСВ в світових базах www.corporateregister.com
8. Професійна асоціація корпоративного управління www.cgpa.com.ua
9. Соціальна звітність <http://www.csrjournal.com>
10. ISO 26000 : 2010 «Посібник із соціальної відповідальності» http://www.merua.com/files/ISO_26000_-Rus--draft.pdf
11. Economic Sociology: European Electronic Newsletter <http://www.econsoc.mpifg.de>
12. The Institute for Social and Ethical Accountability www.accountability.co.uk